

CYNLLUN TWF GOGLEDD CYMRU CYTUNDEB TERFYNOL

Rhagair

Mae'r **Cynllun Twf** wedi'i ddatblygu drwy gydweithio agos ac ymrwymiad gan bartneriaid ar draws y llywodraethau a'r sectorau, i gyflawni buddsoddiad a newid cadarnhaol a hirhoedlog a fydd yn galluogi twf economaidd a chyflogaeth yn yr hir-dymor.

Dros bymtheg mlynedd, bydd y Cynllun Twf yn ein grymuso i gydweithio a chymryd rheolaeth dros sut rydym yn buddsoddi yn ein dyfodol.

Mae'n gyfle unigryw i ddatganoli buddsoddiadau'r llywodraeth, gwneud y penderfyniadau buddsoddi hynny yn lleol ac arddangos y gwerth a ddaw yn sgil hyn. Yn y pendraw, fel rhan o raglen fuddsoddi ehangach, bydd y Cynllun Twf yn galluogi i ni adeiladu economi bywiog, cynaliadwy a chynhwysol i Ogledd Cymru.

Mae Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru yn buddsoddi £240miliwn ar y cyd i Gynllun Twf Gogledd Cymru dros 15 mlynedd. Law yn llaw â phartneriaid Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru a'r sector preifat, mae'r Cynllun Twf yn ceisio cyflawni cyfanswm o hyd at £1biliwn o fuddsoddiad yn economi'r Gogledd (£120m yr un gan lywodraethau'r DU a Chymru), i greu 3800 o swyddi ychwanegol net a chynhyrchu £2.2biliwn mewn GVA ychwanegol net.

Gan adeiladu ar [Benawdau'r Telerau](#), a lofnodwyd ym mis Tachwedd 2019, mae'r ddogfen hon yn amlinellu gweledigaeth rymus i Ogledd Cymru. Nod y Cynllun Twf yw adeiladu economi mwy bywiog, cynaliadwy a gwydn yn y Gogledd, gan adeiladu ar ein cryfderau i roi hwb i gynhyrchedd wrth fynd i'r afael â heriau a rhwystrau economaidd hir-dymor i gyflawni twf cynhwysol.

Dull gweithredu'r Cynllun Twf yw hyrwyddo twf mewn ffordd gynhwysol, gynaliadwy, y gellir ei ymestyn yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, â tharged Net Sero y DU.

Bydd y Cynllun Twf hefyd yn hyrwyddo strategaeth genedlaethol Llywodraeth Cymru: Ffyniant i Bawb sy'n ymrwymo i gyflawni model o ddatblygiad economaidd sy'n canolbwyntio ar y rhanbarth, gan integreiddio polisi, rhaglenni ac ymyraethau i gefnogi twf cynaliadwy a chynhwysol yn well ym mhob rhan o Gymru, ynghyd ag uchelgais Llywodraeth y DU i gryfhau lle Cymru yn yr Undeb.

Mae trechu anghydraddoldeb wrth galon agenda *Levelling Up* Llywodraeth y DU, a Chynllun Gweithredu ar yr Economi Llywodraeth Cymru, sydd wedi'i wreiddio yn yr egwyddor bod llefydd yn bwysig a'n huchelgais ni yw cyflawni gwell swyddi yn agosach at adref.

Mae pob parti'n llofnodi'r ddogfen hon yn cadarnhau ein hymrwymiad ar y cyd i weithredu Cynllun Twf Gogledd Cymru yn llawn, gyda'n gilydd, dros y pymtheg mlynedd nesaf.

Edrychwn ymlaen at weld y buddion a ddaw yn sgil arwain y buddsoddiad pwysig hwn ar gyfer pobl a busnesau ledled y Gogledd.

Ken Skates AS (Aelod o'r Senedd)

Gweinidog yr Economi, Trafnidiaeth a
Gogledd Cymru
Llywodraeth Cymru

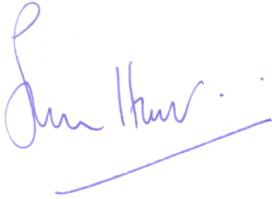
Julie James AS (Aelod o'r Senedd)

Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol
Llywodraeth Cymru

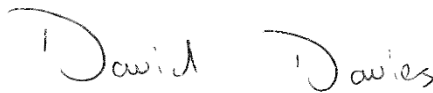
Rebecca Evans AS (Aelod o'r Senedd)

Y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd
Llywodraeth Cymru

Simon Hart AS (Aelod Seneddol)

Ysgrifennydd Gwladol Cymru
Llywodraeth y DU

David Davies AS (Aelod Seneddol)

Is-ysgrifennydd Gwladol Seneddol
Llywodraeth y DU

Luke Hall AS (Aelod Seneddol)

Gweinidog Gwladol ar gyfer Twf
Rhanbarthol a Llywodraeth Leol
Llywodraeth y DU

Y Cynghorydd Sam Rowlands

Arweinydd

Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy

Y Cynghorydd Hugh Evans

Arweinydd

Cyngor Sir Ddinbych

Y Cynghorydd Ian Roberts

Arweinydd

Cyngor Sir y Fflint

Y Cynghorydd Dyfrig Siencyn

Arweinydd

Cyngor Gwynedd

Y Cynghorydd Mark Pritchard

Arweinydd

Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam

Y Cynghorydd Llinos Medi Huws

Arweinydd

Cyngor Sir Ynys Môn

Mae'r holl bartïon i'r Cytundeb Terfynol hwn wedi darparu eu llofnodion yn electronig

1. Tabl Cynnwys

Tabl Cynnwys

Rhagair	2
1. Tabl Cynnwys	4
Tabl Cynnwys	4
2. Crynodeb Gweithredol	5
3. Cyflwyniad	6
4. Rhaglenni'r Cynllun Twf	17
5. Strwythur Lywodraethol	19
6. Rôl y Corff Atebol	27
7. Monitro a gwerthuso	28
8. Protocol Cyfathrebu	28
9. Cyflawni ar gyfer Gogledd Cymru.....	29
Atodiad 1 - Prosiectau Arfaethedig y Cynllun Twf	30
Atodiad 2 - Dogfennau Llywodraethu Ychwanegol i'r Cytundeb Terfynol	31
Atodiad 3 - Proses Cymeradwyo Cyllid Flynyddol.....	32

2. Crynodeb Gweithredol

Mae Cynllun Twf Gogledd Cymru (y Cynllun Twf) yn gytundeb rhwng Llywodraeth y DU, Llywodraeth Cymru a Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru (*y cyfeirir ato o hyd ymlaen fel y Bwrdd Uchelgais*) er mwyn cyflawni buddsoddiad trawsffurfiol o £biliwn yn economi'r Gogledd.

Mae'r Bwrdd Uchelgais yn bartneriaeth rhwng chwe ardal Awdurdod Lleol rhanbarth Gogledd Cymru, sef Cyngorau Gwynedd, Môn, Conwy, Sir Ddinbych, Wrecsam a Sir y Fflint ac hefyd yn cynnwys Prifysgol Bangor, Prifysgol Glyndŵr, Coleg Cambria a Grŵp Llandrillo-Menai.

Er gwaethaf twf diweddar, mae bwlch cynhyrchedd parhaus a chynyddol yn dal i fodoli rhwng y Gogledd a'r DU gydag amrywiadau eang yn y GVA (Gwerth Ychwanegol Crynswth) y pen ledled y rhanbarth. Mae mynd i'r afael â'r bwlch cynhyrchedd a'r anghyfartaledd hwn yn flaenoriaeth bwysig i'r Cynllun Twf.

Nod y Cynllun Twf yw adeiladu economi mwy bywiog, cynaliadwy a gwydn yn y Gogledd, gan adeiladu ar ein cryfderau i roi hwb i gynhyrchedd wrth fynd i'r afael â heriau a rhwystrau economaidd hir-dymor i gyflawni twf cynhwysol. Mae'r Cynllun Twf yn seiliedig ar gyflawni pum rhaglen:

- **Rhaglen Ynni Carbon Isel**
- **Rhaglen Arloesi mewn Gweithgynhyrchu Gwerth Uchel**
- **Rhaglen Bwyd-Amaeth a Thwristiaeth**
- **Rhaglen Tir ac Eiddo**
- **Rhaglen Ddigidol**

Drwy ganolbwyntio ar gyflawni'r rhaglenni hyn ar y cyd, bydd y Cynllun Twf yn llwyddo i gael effaith well yn nhermau ein huchelgais a'n defnydd o adnoddau na phrosiectau unigol.

Bydd pob un o'r rhaglenni a'r prosiectau o fewn y Cynllun Twf yn cyfrannu at gyflawni'r amcanion hyn a chyflawni buddion i'r Gogledd. Bydd y buddion o'r Cynllun Twf yn cefnogi twf cynaliadwy a chynhwysol ledled y rhanbarth.

Mae Llywodraeth y DU, Llywodraeth Cymru a'r Bwrdd Uchelgais wedi rhoi trefniadau cyflawni, sicrwydd a llywodraethu cadarn yn eu lle i gefnogi cyflawni'r Cynllun Twf.

Mae'r Cynllun Twf yn ceisio cyflawni cyfanswm o £1bn o fuddsoddiad yn economi'r Gogledd (£240m gan Lywodraethau'r DU a Chymru), i greu 3800 o swyddi ychwanegol net a chynhyrchu £2.2 biliwn mewn GVA ychwanegol net.

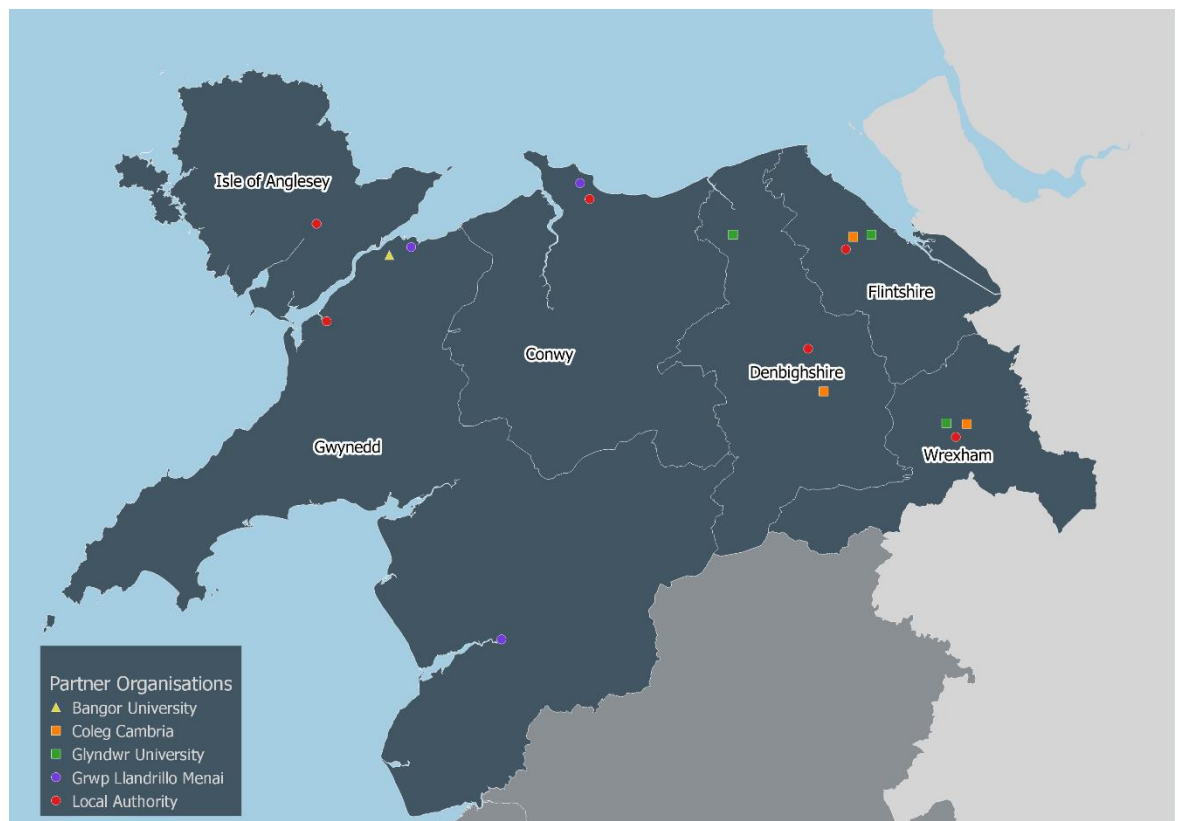
3. Cyflwyniad

Mae Cynlluniau Twf a Bargeinion Dinesig yng Nghymru yn gytundebau rhwng Llywodraeth y DU, Llywodraeth Cymru ac awdurdodau lleol yng Nghymru i gydlynu ymyraethau buddsoddi a pholisi newydd i yrru twf mewn ardaloedd allweddol. Caiff y cynlluniau eu harwain yn lleol gydag arweinyddion yn dod ynghyd ar draws daearyddiaeth economaidd y cytunir arni'n lleol i ddatblygu cyfres o gynigion a fydd yn gyrru twf a chynhyrchedd ledled eu rhanbarth. Mae Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru yn cefnogi'r partneriaid lleol hyn i gyflawni ymyraethau i ddarparu twf lleol.

Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru

Sefydlwyd y Bwrdd Uchelgais yn 2012 fel partneriaeth rhwng chwe ardal Awdurdod Lleol rhanbarth Gogledd Cymru, sef Cyngorau Gwynedd, Môn, Conwy, Sir Ddinbych, Wrecsam a Sir y Fflint. Mae'r Bwrdd Uchelgais hefyd yn cynnwys Prifysgol Bangor, Prifysgol Glyndŵr, Coleg Cambria a Grŵp Llandrillo Menai. Ar ddechrau 2019, sefydlwyd Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru yn ffurfiol fel cyd-bwyllgor.

Ffigwr 3.1 Map o Ogledd Cymru a Phartneriaid y Bwrdd Uchelgais

Mae'r Cynllun Twf yn bartneriaeth rhwng y sectorau cyhoeddus a phreifat. Mae'r Grŵp Cyflawni Busnes wedi bod yn cynrychioli'r sector preifat yn gryf, ynghyd â Chyngor Busnes Gogledd Cymru a Merswy Dyfrdwy sydd wedi bod yn allweddol i ddatblygu cynnig y Cynllun Twf. Sefydlwyd y Grŵp Cyflawni Busnes i weithredu fel grŵp ymgynghorol annibynnol i'r Bwrdd Uchelgais. Mae'r grŵp yn cynnwys cynrychiolwyr o berchnogion busnes ac uwch arweinyddion ar draws y diwydiannau sydd wedi herio'r Bwrdd Uchelgais drwy gydol y broses o adnabod a datblygu portffolio'r Cynllun Twf. Eu ffocws yw uchafu effaith y Cynllun Twf ar gyfer y rhanbarth a sicrhau y gall busnesau arwain a chael mynediad i gyfleoedd yn y sector preifat.

Mae Cyngor Busnes Gogledd Cymru a Merswy Dyfrdwy, fel un o sylfaenwyr y Bwrdd Uchelgais, wedi gweithio'n agos iawn gyda sefydliadau partner a rhanddeiliaid rhanbarthol i ffurfio a dylanwadu ar gynnig y Cynllun Twf.

Y Weledigaeth ar gyfer Gogledd Cymru

Yn 2016, mabwysiadodd partneriaid y Bwrdd Uchelgais *Weledigaeth ar gyfer Twf yr Economi yng Ngogledd Cymru* (y Weledigaeth Twf).

Y weledigaeth twf sydd wedi'i mabwysiadu yw datblygu "rhanbarth hyderus, cydlynol sydd â thwf economaidd cynaliadwy, sy'n elwa i'r eithaf o lwyddiant sectorau economaidd gwerth uchel a'n cysylltiad ag economïau Pwerdy'r Gogledd ac Iwerddon."

Seiliwyd y Weledigaeth Twf ar dair egwyddor allweddol i'r Gogledd:

- **Blaengar** - gan ganolbwyntio ar arloesedd mewn sectorau economaidd gwerth uchel i symud perfformiad economaidd ymlaen.
- **Gwydn** - gan ganolbwyntio ar gadw pobl ifanc, codi lefelau cyflogaeth a gwella sgiliau er mwyn cyflawni twf cynhwysol.
- **Cysylltiedig** - gan ganolbwyntio ar wella isadeiledd trafndiaeth a digidol er mwyn gwella cysylltedd strategol i'r rhanbarth ac o'i fewn.

Gan adeiladu ar y weledigaeth, cyflwynodd y Bwrdd Uchelgais ddogfen gynnig i Lywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU ym mis Hydref 2018. Arweiniodd hyn at lofnodi [Penawdau'r Telerau](#) ym mis Tachwedd 2019. Roedd llofnodi yn arddangos ymrwymiad gan bob partner i weithio gyda'i gilydd ar gyfer pobl a busnesau'r Gogledd, a chyflawni rhaglenni a phrosiectau lleol a fydd yn cynyddu cyfleoedd a ffyniant mewn cymunedau ledled y rhanbarth. Mae'r Cytundeb Terfynol hwn yn adeiladu ar y sylfeini a osodwyd drwy Benawdau'r Telerau.

Bydd Cynllun Twf yn **flaengar** gyda'r buddsoddiad hwn - yn adeiladu ar gryfderau'r rhanbarth i roi hwb i gynhyrchedd, meithrin arloesedd a bod yn gystadleuol yn y marchnadoedd y mae'n eu gwasanaethu. Mae gan y Gogledd ganolbwyntiau ymchwil ac arloesedd sydd wedi'u hen sefydlu eisoes, yn cynnwys AMRC Cymru ym Mrychdyn, Parc Gwyddoniaeth Menai ym Môn a Chanolfan Dechnoleg OpTICyn Llanelwy, sy'n helpu'r

rhanbarth i wthio'r ffiniau wrth ddod o hyd i feysydd twf newydd o fewn busnesau gweithgynhyrchu gwerth uchel. Bydd y Cynllun Twf yn buddsoddi ymhellach i greu canolfannau rhagoriaeth i wella enw da'r rhanbarth a galluogi twf yn y diwydiant pwysig hwn.

Bydd Cynllun Twf Gogledd Cymru yn mynd i'r afael â methiant marchnad hir-dymor sydd wedi bod yn rhwystr i fuddsoddiad masnachol - gan wneud y Gogledd yn lle mwy addas i fuddsoddi ynddo a datgloi'r potensial ar gyfer swyddi medrus gwerth uchel, er mwyn i'n pobl ifanc a chenedlaethau'r dyfodol ffynnu. Bydd y Cynllun Twf yn mynd i'r afael â'r diffyg tir ac eiddo addas ar gyfer twf busnes a dod â safleoedd ymlaen er mwyn darparu'r tir cyflogaeth a thai yr ydym ei angen ynghyd â buddsoddi yn y Porthladd yng Nghaergybi.

Drwy fuddsoddi yn awr, bydd y Cynllun Twf yn adeiladu **gwytnwch** ar gyfer y dyfodol.

Mae'r Gogledd yn **gysylltiedig** fel rhanbarth. Mae'r bartneriaeth ar draws y chwe awdurdod lleol, y prifysgolion, y colegau a'r sector preifat wedi'i hen sefydlu ac yn cryfhau o hyd. Bydd y Cynllun Twf yn gyrru newid cyfeiriad mewn cysylltedd digidol drwy gydbwysu buddsoddiad mewn isadeiledd a thechnoleg. Bydd y Cynllun Twf yn cyfarch yr ardaloedd hynny sydd angen cysylltiadau band eang cyflymach a mwy dibynadwy fwyaf a gwneud y mwyaf o botensial mynediad i 5G ac arloesedd digidol newydd. Mae cyfleoedd hefyd yn bodoli yng nghysylltiadau agos y rhanbarth gyda'r economïau cyfagos megis Cynghrair Merswy Dyfrdwy, Pwerdy'r Gogledd, Iwerddon a Chanolbarth Cymru. Drwy weithio gyda'n gilydd, bydd y Cynllun Twf yn adeiladu economïau cryfach.

Bydd y Cynllun Twf yn cryfhau ein henw da fel rhanbarth cydlynus; rhoi lifer i'n partneriaethau i hyrwyddo twf yn yr economi sy'n gynaliadwy, yn gynhwysol ac y gellir ei ymestyn. Mae'r Buddsoddiad mewn prosiectau ynni carbon isel yn galluogi i'r rhanbarth gyfrannu'n uniongyrchol i'r argyfwng newid hinsawdd, gan helpu i wneud y Gogledd yn amgylchedd glanach, gwyrddach, ond hefyd gan leoli'r Gogledd fel un o'r lleoliadau arweiniol yn y DU o fewn y sector ynni carbon isel. Heb anghofio'r economïau sylfaen o fewn amaeth a thwristiaeth, bydd y Cynllun Twf yn helpu i alluogi ac annog arallgyfeirio i wella dyfodol hir-dymor y diwydiannau allweddol hyn, gan sicrhau bod ganddynt y cyfle i ddatblygu'n gynaliadwy a ffynnu.

Bydd y Cynllun Twf yn buddsoddi mewn ffordd sy'n hyrwyddo gwerth cymdeithasol ac yn adeiladu cyfoeth yng nghymunedau'r rhanbarth. Mae'r Bwrdd Uchelgais yn cydnabod ac yn gwerthfawrogi'r rhwymedigaeth i gyflawni'r Cynllun Twf mewn ffordd sy'n gwella ein llesiant cymdeithasol, diwylliannol, amgylcheddol ac economaidd.

Y Rhanbarth

Adwaenir y Gogledd am ei dirweddau prydferth, ei hanes, ei dreftadaeth, ei ddiwylliant ac mae ganddo'r gyfran uchaf o siaradwyr Cymraeg yng Nghymru, ar tua 41.9%¹.

Mae'r Gogledd yn gartref i bron i 700,000 o drigolion ac mae'n cyfrannu £14.2 biliwn i economi'r DU bob blwyddyn,² gan gynrychioli 22% o economi Cymru.³ Yn y Gogledd, rhagamcanir y bydd y boblogaeth yn cynyddu 2.1 y cant yn y cyfnod o 2018-2028, a 3.1 y cant yn y cyfnod o 2018-2038. Mae poblogaeth sy'n heneiddio yn y Gogledd.

Yn 2018, y cyfanswm GVA yn y Gogledd oedd £14,239 miliwn, 4.1 y cant yn uwch na'r flwyddyn flaenorol, a oedd yn cyfrif am 21.9 y cant o gyfanswm GVA Cymru (£65,089 miliwn) a 0.8 y cant o gyfanswm GVA y DU (£1,892,681 miliwn) yn y flwyddyn honno.⁴ Yn y Gogledd, mae **amrywiaethau eang mewn GVA y pen, gyda chynhyrchedd penodol wan yn Ynys Môn (53% o gyfartaledd y DU), ond gyda pherfformiad cryfach yn Sir y Fflint a Wrecsam (y ddau yn 81% o gyfartaledd y DU).⁵ Mae hyn hefyd yn cael ei adlewyrchu mewn enillion cyfartalog, sydd ymhell o gyfartaledd y DU. Yn wir, mae enillion cyfartalog rhai awdurdodau lleol yn y Gorllewin ymhlith yr isaf yng Nghymru a'r DU. Ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 30 Mehefin 2018, y Gogledd oedd â'r gyfradd cyflogaeth uchaf a'r cyfraddau diweithdra a segurddod economaidd isaf o holl ranbarthau Cymru⁶. Fodd bynnag, mae mwy o angen yn y rhanbarth am gyfleoedd cyflogaeth gwerth uchel.**

Mae gan y Gogledd nifer o ardaloedd sydd o fewn y 10% uchaf o ardaloedd sydd fwyaf difreintiedig yng Nghymru. Mae nifer o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yn ein hardaloedd gwledig.

Mae bwlch cynhyrchedd parhaus a chynyddol yn dal i fodoli rhwng y Gogledd a'r DU gydag amrywiadau eang yn y GVA (Gwerth Ychwanegol Crynswth) y pen ledled y rhanbarth. Mae mynd i'r afael â'r bwlch cynhyrchedd a'r anghyfartaledd hwn yn flaenoriaeth bwysig i'r Cynllun Twf.

1 Llywodraeth Cymru – Ystadegau cryno ar gyfer rhanbarthau economaidd: gogledd Cymru, Mai 2020

2 Mesurwyd gan Werth Ychwanegol Crynswth (GVA). Ffynhonnell: ONS, data 2018.

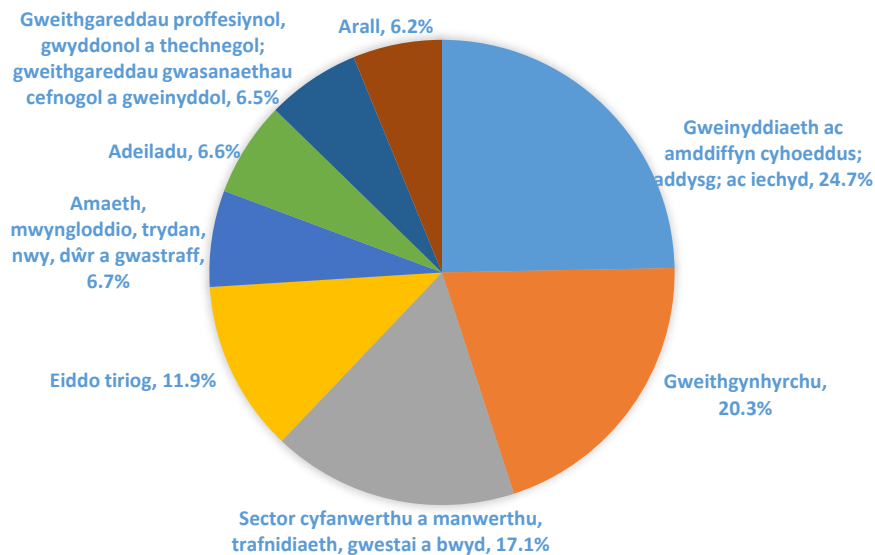
3 <https://statscymru.llyw.cymru/Catalogue/Business-Economy-and-Labour-Market/Regional-Accounts/Gross-Value-Added-GDP/gva-by-measure-welsh-economic-region-year>

4 <https://statscymru.llyw.cymru/Catalogue/Business-Economy-and-Labour-Market/Regional-Accounts/Gross-Value-Added-GDP/gva-by-measure-welsh-economic-region-year>

5 <https://statscymru.llyw.cymru/Catalogue/Business-Economy-and-Labour-Market/Regional-Accounts/Gross-Value-Added-GDP/gvaperhead-by-area-year>

6 Llywodraeth Cymru – Ystadegau cryno ar gyfer rhanbarthau economaidd: gogledd Cymru, Mai 2020

Mae economi'r Gogledd yn amrywiol a'r sectorau allweddol yw gweithgynhyrchu, ynni a thwristiaeth yn ogystal â swyddi yn y sector cyhoeddus. Mae'r sector cyhoeddus yn cyfrif am bron i chwarter (24.7%) o GVA y rhanbarth. Mae gweithgynhyrchu yn cyfrif am 1/5 (20.3%) o'r economi, sy'n llawer pwysicach yng Ngogledd Cymru nag yng Nghymru'n gyffredinol (lle mae'n cyfrif am 17% o GVA). Mae cyfanwerthu a manwerthu, trafnidiaeth, gwestai a'r sector bwyd yn cyfrif am 17% o economi'r Gogledd. Mae'r siart isod yn dangos dadansoddiad GVA yn ôl diwydiant yn y Gogledd ers 2018⁷

Mae cyfran o'r bwllch cynhyrchedd yn cael ei briodweddu gan strwythur sectorau economi'r Gogledd, gyda rhai ardaloedd yn benodol ddibynol ar sectorau sydd â chyflogau cymharol isel, gan gynnwys twristiaeth a manwerthu. Ar yr un pryd, mae rhai cryfderau, gyda 64,000 o bobl yn gyflogedig mewn *sectorau gwerth uchel*, a ddiffinnir fel gweithgynhyrchu, gwybodaeth a chyfathrebu; a gweithgareddau proffesiynol, gwyddonol a thechnegol.

Mae cefnogi sectorau gwerth uchel ac ymdrin â'r rhwystrau hir-dymor i dwf wrth galon y Cynllun Twf.

Mae poblogaeth sy'n heneiddio ledled y rhanbarth a thraddodiad o doniau yn symud allan o'r rhanbarth. Er y disgwylir i boblogaeth y Gogledd gynyddu i 722,317 erbyn 2039, mae disgwyl i gyfran y boblogaeth sy'n 65 oed neu hŷn gynyddu o 23.6% o 29.8%. Mae hyn yn golygu cyfran lai o bobl oedran gweithio, a allai roi pwysau ar y cyflenwad sgiliau.

Roedd y gyfradd cyflogaeth ymysg trigolion oedran gweithio yn y Gogledd yn 75.9% ym mis Mawrth 2020, oedd yr un fath â'r DU. Dros 5 mlynedd, rhwng mis Mawrth 2015 a mis Mawrth 2020, ychwanegwyd 18,300 o swyddi i'r economi, twf o 6.2 y cant ar gyfer y

7 Ffynhonnell: ONS.

rhanbarth. Amlinellir effeithiau penodol COVID-19 ar economi'r Gogledd a'r Cynllun Twf yn yr adran nesaf.

Yr achos dros newid

Mae'r adran hon yn nodi'r heriau a'r cyfleoedd ar draws y sectorau allweddol yn economi'r Gogledd y mae'r Cynllun Twf yn ceisio mynd i'r afael â nhw:

Gweithgynhyrchu gwerth uchel

- **Cefnogi arloesedd ac ymchwil a datblygu:** mae angen am gyfleusterau a chefnogaeth dechnegol â busnesau unigol yn methu â chael mynediad at y sgiliau a'r arbenigedd i arloesi a gwella cynhyrchedd drwy arbedion effeithlonrwydd.
- **Cefnogi'r agenda carbon isel:** mae angen cryf i ddatgarboneiddio'r diwydiant er mwyn bodloni targedau cenedlaethol ar gyfer twf glân, ynghyd â gwneud y mwyaf o gyfleoedd yn y farchnad, gyda disgwyliad y bydd nifer y swyddi coler werdd yn tyfu i 2 filiwn a gwerth allforion y DU o'r economi carbon isel dyfu £170 biliwn bob blwyddyn erbyn 2030.
- **Integreiddio'r gadwyn gyflenwi:** Mae disbyddiad cynyddol neu 'gafnu' yn y gadwyn gyflenwi sydd wedi'i lleoli yng Nghymru ac yn y DU dros ddegawdau diweddar yn cyflwyno bygythiad hirdymor i'r galluedd cynhyrchu a gweithgynhyrchu a'i ffyniant yn y dyfodol. Mae angen ail-adeiladu a chynnal busnesau bach a chanolig eu maint o fewn cadwyni cyflenwi i yrru'r elfen gystadleuol.
- **Gwella cynhyrchedd:** Mae sectorau gweithgynhyrchu uwch y Gogledd yn sectorau cynhyrchedd uchel cymharol yn yr economi, ond mae potensial mawr i gynyddu cynhyrchedd drwy dargedu buddsoddiadau mewn ymchwil a datblygu a sgiliau.

Bwyd-amaeth a thwristiaeth

- **Buddsoddiad sydd ei angen mewn Ymchwil a Datblygu ac Arloesedd:** Mae data'r Cyngor Ymchwil Peirianeg a Gwyddorau Ffisegol (EPSRC) yn awgrymu mai dim ond 2% (tua £95 miliwn) o'r holl grantiau sy'n cael eu cynnig sydd wedi'u cyfeirio at y sector Bwyd a Diod. Roedd y gwariant ar ymchwil a datblygu ar draws y sectorau hyn gyfwerth â 1.3% o'r holl wariant ar ymchwil a datblygu ar draws yr holl sectorau yn y DU (yn 2018) er bod y sectorau hyn yn cyfrif am 10% o gyfanswm cyflogaeth.
- **Cefnogi'r rhaglen carbon isel ar draws Cymru a'r DU:** O safbwynt amgylcheddol, mae lleihau allyriadau carbon yn hanfodol i gynnaladwyedd Cymru yn y dyfodol a chafodd hyn ei gydnabod yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, sy'n gosod targed i leihau allyriadau. Gallai cyflwyno ymarferion rheoli tir carbon isel cynaliadwy, ynghyd â gyrru arloesedd a thechnolegau carbon isel newydd yn y sector amaethyddiaeth gyfrannu at y rhaglen carbon isel hirdymor.
- **Gwella cynhyrchedd:** Yn 2017, roedd yr allbwn gros fesul hectar o dir amaethyddol yn £858 yng Nghymru, sy'n sylweddol is na rhanbarth mwyaf cynhyrchiol y DU, sef De Ddwyrain Lloegr (£3,190 fesul hectar). Mae'r ffigyrau'n dangos bod gwerth allbwn gros yr hectar o dir amaethyddol yng Nghymru yn is na'r holl ranbarthau eraill yn Lloegr, ac yn is na Gogledd Iwerddon (£2063 yr ha), ond yn uwch na'r Alban (£514 yr

ha). Mae'r sector twristiaeth hefyd yn dioddef o lefelau cynhyrchedd is na'r rhai a welir yn Lloegr, gyda GVA fesul gweithiwr yn y sector twristiaeth gyfystyr â £19,600; 14% yn is na'r metrig cyfatebol yn Lloegr.

- **Cwrdd ag anghenion sgiliau:** Awgrymodd yr Arolwg Sgiliau Cyflogwr diweddaraf bod 25% o fwytai a gwestai yng Nghymru wedi adrodd am ddiffyg sgiliau a 45% o fusnesau mewn prif ddiwydiannau (sy'n cynnwys amaethyddiaeth). Hefydd, fe wnaeth y ddau sector adrodd am gynnydd mewn bwch sgiliau o'r arolwg blaenorol, gyda gwestai a bwytai yn adrodd am +3% o gynnydd, a phrif ddiwydiannau'n adrodd am +28% o gynnydd.
- **Arallgyfeirio a gwytnwch:** y sectorau amaeth, bwyd a thwristiaeth yw asgwrn cefn nifer o economïau lleol yn y Gogledd. Gyda'r newid mewn ffynonellau ariannu hanesyddol y mae'r sector hwn yn ei wynebu gydag ymadawiad o'r Undeb Ewropeaidd ar y gorwel, mae'n bwysig bod gan fusnesau gweledig gefnogaeth a gwybodaeth i'w helpu i arallgyfeirio.
- **Diffyg eiddo priodol:** Mae ymchwil a gynhaliwyd gan Arad ar gyfer Canolbwynt Economi Gwledig Glynllifon yn nodi bod y diffyg eiddo graddfa bwyd, cyfleusterau datblygu cynnyrch lleol a chefnogaeth dechnegol yn llesteirio potensial y sector, gyda busnesau unigol yn methu â chael mynediad at y sgiliau a'r arbenigedd i arloesi a gwella cynhyrchedd drwy arbedion effeithlonrwydd.

Ynni carbon isel

- **Mynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd:** Ymateb i'r argyfwng hinsawdd a ddatganwyd gan Lywodraeth Cymru a nod Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru o gyflawni Sero Net erbyn 2050. Mae angen ddatgarboneiddio system ynni'r Gogledd, gan gynnwys cynhyrchu ynni, tai a thrafnidiaeth.
- **Cefnogi twf economaidd yn y sectorau ynni carbon isel:** ecsbloetio cryfderau lleol a manteision cystadleuol (e.e. seilwaith ynni presennol, cryfderau ymchwil a gweithlu medrus) i yrru twf yn y sector ynni carbon isel lle mae cyfleoedd twf sylweddol yn genedlaethol (rhagolygon y bydd y sector yn tyfu 11% y flwyddyn hyd 2030). Mae angen oddeutu £10.9bn o fuddsoddiad ychwanegol erbyn 2035 er mwyn rhoi'r rhanbarth ar y trywydd iawn i gyflawni Sero Net. Mae gan y lefel hon o fuddsoddiad y potensial i greu hyd at 24,400 o swyddi newydd.

Tir ac eiddo

- **Angen am ofod llawr cyflogaeth modern.** Mae'r rhwydwaith o safleoedd strategol parod, sydd â'r gallu i gefnogi twf busnesau cynhenid a mewnfuddsoddiad yn gymharol wan a darniog
- **Mae gwerth tir isel a chyfyngiadau seilwaith** wedi arwain at ddiddordeb annigonol gan ddatblygwyr, gan arwain at ddiffyg cyflenwad o dai ac eiddo masnachol. Hyd yma, mae'r farchnad wedi methu â mynd i'r afael â'r heriau hyn ac felly mae angen penodol am gyllid y Cynllun Twf fel bod modd cyflawni gofod cyflogaeth, tir preswyl wedi'i wasanaethu a gwelliannau i Borth Caergybi.

Cysylltedd digidol

- **Ymdrin â'r rhaniad digidol:** er mwyn i economi'r Gogledd ffynnu ac er mwyn i sectorau allweddol dyfu i'w llawn botensial; rhaid mynd i'r afael â bylchau arwyddocaol mewn cysylltedd. Mae angen cynyddu cysylltedd gigabit mewn safleoedd twf allweddol yn gyflym, sicrhau bod ardaloedd gwledig lle nad oes unrhyw gysylltedd yn cael eu taclo'n llawn, cyflawni cysylltedd symudol ar draws coridorau ac asedau economaidd a darparu'r sylfeini ar gyfer mwy o ecwiti a chynhwysiad cymdeithasol.
- **Ymateb i alw clir am well cysylltedd:** mae corff eang o dystiolaeth yn dangos yr angen rhagweledol am fand llydan sefydlog a symudol ar gyfer y ganrif nesaf a chost darpariaeth wael, perthnasol i rannau eraill o'r DU. Mae dyhead eithriadol i ddefnyddio technolegau mwy soffistigedig a defnydd arloesol, a fydd yn sicrhau cynhyrchedd, effeithiolrwydd a chystadleuaeth ledled y rhanbarth.
- **Creu amodau cystadleuol yn y farchnad:** Mae cysylltedd digidol y Gogledd wedi cael ei gyfyngu gan ddiffyg cystadleuaeth yn y farchnad ar lefel cyfanwerthu, ac o fewn graddfa'r newid a gynigir gan ddarparwyr band eang ar lefel manwerthu. Mae cyfle i ymateb i hyn drwy greu amodau sy'n gwella pa mor ddeniadol yw'r farchnad, lleihau costau defnyddwyr, cynyddu nifer y defnyddwyr terfynol a darparu'r sail ar gyfer buddsoddiad masnachol tymor hwy.
- **Sefydlu coridor digidol gyda'r gorau yn y byd:** yr A55 yw'r prif echel economaidd ar gyfer y Gogledd, yn cysylltu safleoedd allweddol, hybiau ar gyfer twf ac asedau mwyaf amlwg y rhanbarth. Mae cyfle yma i sicrhau bod 5G a band eang ffibr llawn yn creu coridor cyflymder uchel di-dor, fel sail ar gyfer defnyddio technoleg clyfar ar raddfa fawr, cynlluniau peilot a phrawf ac fel lifer i fewnfuddsoddiad.
- **Ymestyn y capasiti ymchwil digidol:** Mae gan y Gogledd broffil sy'n dod i'r amlwg fel sylfaen ar gyfer ymchwil arloesol ac sy'n cael ei arwain gan dechnoleg, dan arweiniad sefydliadau addysg uwch a'r sector preifat. Mae yma gyfle i fynd â hyn ymhellach, gan dynnu ar ffynonellau eraill o gyllid a bwriad busnes, gan greu màs critigol o dechnoleg, arbenigedd ac uchelgais i sicrhau bod y Gogledd ar flaen y gad o ran darganfod a defnyddio'r technolegau diweddaraf.

Effaith economaidd Covid-19

Mae Covid-19 wedi cael effaith economaidd syfrdanol ar y Gogledd, yn yr un modd â rhannau eraill o'r DU ac yn fyd-eang. Mae'r Bwrdd Uchelgais yn gweithio'n agos gyda'r chwe awdurdod lleol, Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU a chynrychiolwyr o'r sector preifat i gydlynu'r ymateb rhanbarthol i adfer yr economi.

Ni wyddwn beth fydd effeithiau tymor hwy Covid-19 ar yr economi rhanbarthol ar hyn o bryd, ond mae gwaith ar y gweill i ddiffinio cyflwr yr economi yn ystod yr hyn sydd wedi bod yn gyfnod heriol i fusnesau a gweithwyr ar draws sawl sector. Mae ansicrwydd yn sgil y pandemig a diwedd y cyfnod trosiannol ar gyfer gadael yr Undeb Ewropeaidd ill dau yn ffactorau sy'n cyfrannu.

Dyluniwyd rhaglenni'r Cynllun Twf i fod yn gadarn ac yn berthnasol i gyflawni twf economaidd hirdymor ar gyfer y rhanbarth. Er gwaethaf heriau Covid-19, mae themâu'r rhaglenni yr eir i'r afael â nhw yn dangos sut maent yn cyflawni gwerth i ddadwneud effeithiau pandemig Covid-19.

Digidol - nid yw'r galw a'r ddibyniaeth ar gysylltedd digidol i alluogi i bobl fyw eu bywydau bob dydd, gweithio a dysgu o gartref, cadw mewn cysylltiad ag anwyliaid, rhedeg busnesau a chael mynediad i wasanaethau cyhoeddus hanfodol erioed wedi bod yn fwy ac mae'n siŵr o barhau i dyfu.

Ynni carbon isel - bydd lleoli'r Gogledd fel un o leoliadau arweiniol y DU ar gyfer cynhyrchu ynni carbon isel, arloesedd a buddsoddi yn y gadwyn gyflenwi yn sicrhau cannoedd o swyddi newydd ar gyfer cenedlaethau i ddod. Mae chwarae rôl hanfodol wrth fynd i'r afael â newid hinsawdd a chyflawni yn erbyn meysydd polisi'r llywodraeth wrth greu cymunedau mwy ffyniannus i'r rhanbarth yn hwylusydd cwbl allweddol i oresgyn Covid-19.

Tir ac eiddo - mae'r galw am ddatblygu tir ac eiddo wedi bod yn ansicr drwy gydol Covid-19. Mae buddsoddiad y Cynllun Twf yn rhoi ffocws ar safleoedd strategol allweddol a bydd yn adfywio'r sector adeiladu lleol ynghyd â chefnogi'r gwaith o ddatblygu porthladd Caergybi fel ased economaidd gwerthfawr i'r rhanbarth. Caiff y gofynion am ofod cyflogaeth ar bob safle eu hadolygu wrth i achosion busnes y prosiectau gael eu datblygu er mwyn ystyried unrhyw newid mewn galw ar ôl Covid-19, yn benodol yn ymwneud â gofod swyddfa.

Bwyd-Amaeth a Thwristiaeth - Mae'r Cynllun Twf yn chwistrellu cyfalaf y mae gwir ei angen i brosiectau a fydd yn hwyluso arloesedd, addysgu busnesau ar fuddion datgarboneiddio, arallgyfeirio a modelau busnes cynaliadwy ac annog datblygu sgiliau a throsglwyddo gwybodaeth fel bod gan y Gogledd gynnig cynnyrch a gwasanaeth a all gystadlu gyda'r gorau yn y byd. Mae twristiaeth yn beiriant economaidd ar gyfer Cymru ac mae chwarter economi'r Gogledd wedi'i briodoli i dwristiaeth ac mae'r sector yn cyflogi 42,000 o bobl. Mae Covid-19 wedi cael effaith hunllefus ar fusnesau'r sector a'u gweithwyr a bydd y prosiect twristiaeth o fewn y rhaglen hon yn cael ei hadolygu i ystyried anghenion y sector ar ôl Covid-19.

Arloesi mewn Gweithgynhyrchu Gwerth Uchel - Mae Gogledd Cymru yn lleoliad gweithgynhyrchu a pheirianeg mawr gyda chryfderau sylweddol yn y sectorau awyrfod, modur, bwyd, papur, electroneg ac ynni gwyrdd. Mae colledion swyddi sylweddol wedi'u cyhoeddi yn y sector a'r gadwyn gyflenwi yn sgil Covid-19 a'r DU yn gadael yr Undeb Ewropeaidd. Mae buddsoddiad y Cynllun Twf yn manteisio ar y rhwydwaith cryf o gwmnïau angori ac arbenigedd byd-eang er mwyn datblygu clwstwr gweithgynhyrchu uwch gwerth uchel a fydd yn gyrru cydweithio i hwyluso economi carbon isel, i ddod â busnesau a phrifysgolion ynghyd i hwyluso mabwysiadu technolegau arloesol newydd ac annog datblygu sgiliau mewn biotechnoleg, opteg, cyfansoddion a celloedd tanwydd hydrogen.

Mae partner economaidd annibynnol wedi'i gomisiynu i ddatblygu adroddiad a fydd yn crynhoi'r sefyllfa economaidd ac yn argymhell ymyriadau adfer ar gyfer y Gogledd. Mae data a ddefnyddir ar gyfer yr adroddiad yn cynnwys mewnwelediad o arolwg rhanbarthol diweddar o fusnesau, a ddenodd dros 1,800 o ymatebion ac adroddiad annibynnol ar dwristiaeth i adnabod y cryfderau, y gwendidau a'r cyfleoedd sy'n wynebu'r sector hwn. Bydd yr ymyriadau a argymhellir yn canolbwyntio ar adfer yr economi yn y tymor agos ond gan gydnabod pwysigrwydd y Cynllun Twf ar economi'r Gogledd yn yr hir-dymor a thrwy gydol oes y cynllun twf.

Ni all y Cynllun Twf ar ei ben ei hun fynd i'r afael â'r holl heriau sy'n wynebu economi'r Gogledd. Fodd bynnag, bydd y chwistrelliad sylweddol o fuddsoddiad cyfalaf i economi'r Gogledd o du'r Cynllun Twf yn hwb arwyddocaol i'r economi.

Y buddsoddiad

Bydd y buddsoddiad gan Lywodraeth y DU, Llywodraeth Cymru a Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru yn gweithredu fel catalydd a sbardun i ddatgloi buddsoddiad a chynorthwyo adferiad yr economi yn y rhanbarth.

Mae Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo hyd at £120 miliwn yr un i'r buddsoddiad (cyfanswm o £240 miliwn) dros y 15 mlynedd nesaf, gyda Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru hefyd yn ymrwymo i sicrhau buddsoddiad sector cyhoeddus a phreifat pellach i gyflawni buddsoddiad cyffredinol o £1biliwn.

Drwy Gynllun Twf Gogledd Cymru, mae Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU a'u partneriaid yn dechrau perthynas strategol newydd sy'n creu gwaddol hirhoedlog a fydd yn trawsffurfio'r rhanbarth yn yr hir-dymor gan gydlyn ar draws rhaglenni allweddol.

Dadansoddiad o'r cyllid ar gyfer Cynllun Twf Gogledd Cymru

Llywodraeth y DU	Llywodraeth Cymru	Sector Cyhoeddus Arall	Y Sector Preifat	CYFANSWM
£120m	£120m	£184.3m	£722.1m	£1.146.4b

Effaith y Cynllun Twf

Mae'r amcanion gwario a ganlyn wedi'u datblygu drwy greu achosion busnes portffolio a phum rhaglen i gefnogi'r rhanbarth i sicrhau'r Cytundeb Terfynol gyda Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU.

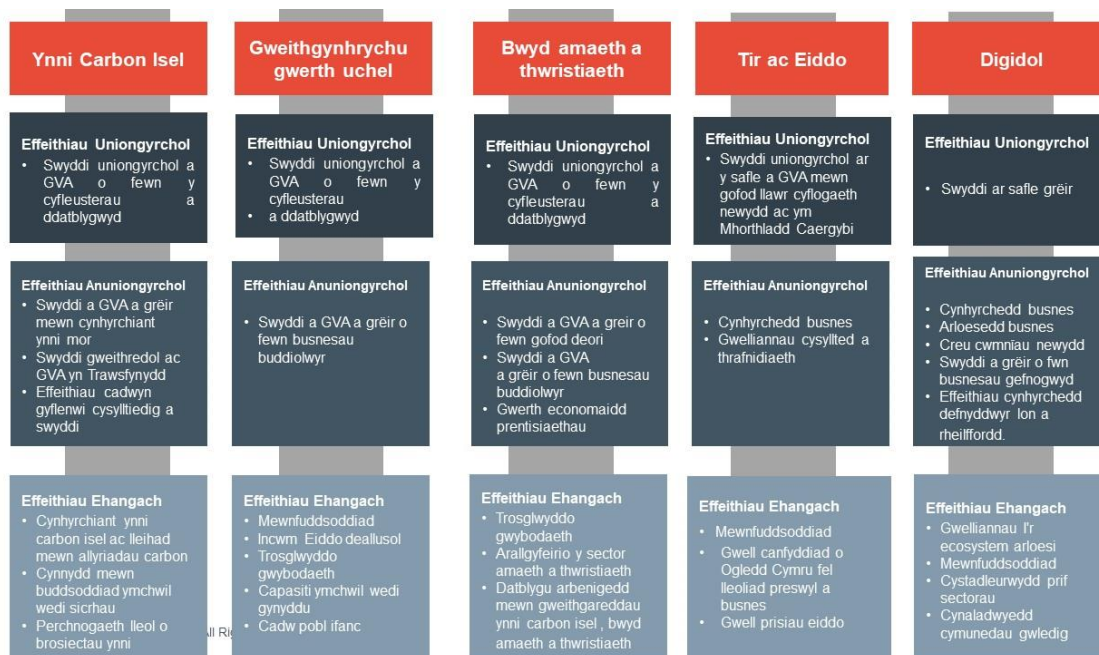
Amcan Gwariant 1 - Swyddi	Creu 3,800 o swyddi newydd net yn y Gogledd drwy'r Cynllun Twf erbyn 2036.
Amcan Gwariant 2 - GVA	Cefnogi cynnydd ychwanegol net o £2.2 biliwn mewn GVA i Economi'r Gogledd drwy'r Cynllun Twf erbyn 2036.

Amcan Gwariant 3 - Buddsoddiad

Cyflawni cyfanswm o hyd at £1.1 biliwn o fuddsoddiad yn Economi'r Gogledd drwy'r Cynllun Twf erbyn 2036.

Bydd holl raglenni a phrosiectau'r Cynllun Twf yn cyfrannu at gyflawni'r amcanion gwariant uchod. Bydd pob un o'r rhaglenni yn cynhyrchu cyfres o fuddion sydd wedi cael eu dosbarthu fel buddion uniongyrchol, anuniongyrchol ac ehangach. Mae union natur y rhain yn amrywio rhwng y rhaglenni. Mae'r prif fathau yn cael eu crynhoi isod, yn ôl rhaglen.

Ffigwr 1.1 Fframwaith Buddion

Ffynhonnell: Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru

4. Rhaglenni'r Cynllun Twf

Nod y Cynllun Twf yw adeiladu economi mwy bywiog, cynaliadwy a gwydn yn y Gogledd, gan adeiladu ar gryfderau'r rhanbarth i roi hwb i gynhyrchedd wrth fynd i'r afael â heriau a rhwystrau economaidd hir-dymor i gyflawni twf cynhwysol. Ein dulliau gweithredu yw hyrwyddo twf mewn ffordd gynhwysol, gynaliadwy, y gellir ei ymestyn yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015). Mae'r Cynllun Twf yn seiliedig ar gyflawni pum rhaglen. Mae'r rhaglenni wedi'u diffinio fel naill ai rhaglenni twf uchel neu raglenni hwyluso. Gellid gweld rhagor o fanylion am y Rhaglenni yn Atodiad 1.

Sectorau Twf Uchel i yrru cynhyrchedd yn y rhanbarth

Bydd y prosiectau o fewn y Cynllun Twf wedi'u hanelu at gynyddu gwerth ac effaith y sectorau twf uchel yn canolbwyntio ar dair prif raglen:

- **Rhaglen Ynni Carbon Isel;**
- **Rhaglen Arloesi mewn Gweithgynhyrchu Gwerth Uchel;**
- **Rhaglen Bwyd-Amaeth a Thwristiaeth.**

Mynd i'r afael â'r rhwystrau allweddol i hwyluso a chyflawni twf economaidd

Rydym wedi adnabod sectorau hwyluso i fynd i'r afael â rhwystrau economaidd allweddol a rhoi sylw i faterion strwythurol sydd wedi cael effaith ar gynhyrchedd a swyddi. Bydd cyflawni yn y sectorau hyn yn creu'r amodau priodol i fusnesau fuddsoddi yn y rhanbarth ac i'r farchnad lafur gymryd mantais ar gyfleoedd cyflogaeth newydd. Byddwn yn defnyddio dulliau mwy strategol gyda'r buddsoddiadau hyn, gan sicrhau eu bod wedi'u targedu'n dda er mwyn hwyluso twf economaidd a thwf mewn cyflogaeth ledled y rhanbarth. Gwneir hyn mewn partneriaeth â phartneriaid allweddol, yn enwedig Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru.

Mae'r prosiectau o fewn y Cynllun Twf i fynd i'r afael â rhwystrau allweddol i dwf yn canolbwyntio ar ddwy raglen allweddol:

- **Rhaglen Tir ac Eiddo**
- **Rhaglen Ddigidol**

Drwy ganolbwyntio ar gyflawni'r rhaglenni hyn ar y cyd, bydd y Cynllun Twf yn llwyddo i gael effaith well yn nhermau ein huchelgais a'n defnydd o adnoddau na phrosiectau unigol.

Bydd pob un o'r rhaglenni a'r prosiectau o fewn y Cynllun Twf yn cyfrannu at gyflawni'r Weledigaeth Twf a chyflawni buddion i'r Gogledd. Bydd y buddion o'r Cynllun Twf yn cefnogi twf cynaliadwy a chynhwysol ledled y rhanbarth - yn unol â'r Weledigaeth Twf ynghyd â blaenoriaethau Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015).

Gweler isod grynodedb o'r amcanion strategol i roi sylw iddynt ymhob rhaglen, a'r mathau o ymyraethau y maent yn bwriadu eu hwyluso:

Rhadlen Ynni Carbon Isel

Amcan Strategol:
Datgloi buddion economaidd prosiectau ynni carbon isel trawsffurfiol a sefydlu Gogledd Cymru fel un o leoliadau arweiniol y DU ar gyfer cynhyrchu ynni carbon isel, arloesedd a buddsoddi yn y gadwyn gyflenwi.

Amcanion Gwariant

 <p>CREU SWYDDI Creu rhwng 800 ac 980 o swyddi erbyn 2036</p>	 <p>GVA Creu GVA ychwnaegol net o £433- 530m erbyn 2036</p>	 <p>BUDDSODDIAD Cyfanswm buddsoddiad o rhwng £602-£735m drwy'r rhaglen erbyn 2036</p>	 <p>CYNHYRCHU YNNI CARBON ISEL Galluogi'r defnydd o 314MW o gapasiti cynhyrchu ynni carbon isel sydd wedi'u gosod o'r newydd drwy'r rhaglen erbyn 2036</p>	 <p>ARBEDION CARBON Galluogi arbedion carbon o 2723 tonnelli o CO2e o leiaf drwy'r rhaglen erbyn 2036</p>
---	---	---	--	---

Rhadlen Tir ac Eiddo

Amcan Strategol:
Mynd i'r afael â'r diffyg tir ac eiddo addas ar gyfer twf busnes a dod â safleoedd ymlaen ar gyfer datblygiadau tai a chyflawni gwelliannau a fydd yn sbarduno buddsoddiad ym Mhorthladd Caerdybi a'r rhanbarth ehangach. Bydd gan y prosiectau hyn rôl hwyluso ar gyfer y rhaglenni eraill drwy sicrhau bod safleoedd wedi'u gwasanaethu ar gael i fuddsoddwyr a datblygwyr.

Amcanion Gwariant

 <p>CREU SWYDDI Creu rhwng 1,870 ac 2,280 o swyddi erbyn 2036</p>	 <p>GVA Creu GVA ychwnaegol net o £1.06-£1.29bn erbyn 2036</p>	 <p>BUDDSODDIAD Buddsoddiad o rhwng £320m- £390m erbyn 2036</p>	 <p>SAFLEOEDD AC EIDDO CYFLOGAETH Cyflawni 30ha o dir ac 20,000 medr sgwar o eiddo cyflogaeth rhwng 2021 a 2026</p>	 <p>SAFLEOEDD PRESWYL Cyflawni dros 1,000 o leiniau datblygu preswyl rhwng 2021 a 2026</p>	 <p>PORTH CAERDYBI Adennill tir, gwaith diogel ac ymestyn oes y moglewdd, gwelliannau mynediad a gwelliannau i gapasiti'r porthladd</p>
---	--	---	---	--	---

Rhadlen Ddigidol

Amcan Strategol:
Cyflawni newid amlwg yn y cysylltedd digidol sydd ei angen i sicrhau y gall y Gogledd gyflawni galw'r defnyddwyr, cynnal cyflymdra â gweddill y DU, datgloi potensial sectorau a safleoedd â blaenoriaeth am dwf a thanategu ecosystem arloesi ffyniannus. Chwarae rôl hwyluso ar gyfer rhaglenni eraill i gyflawni'r budd mwyaf bosib.

Amcanion Gwariant

 <p>CREU SWYDDI Creu rhwng 315 a 380 o swyddi drwy y rhaglen erbyn 2036</p>	 <p>GVA Creu GVA ychwanegol net CVA o £130-£158m drwy'r rhaglen erbyn 2036</p>	 <p>BUDDSODDIAD Buddsoddiad o rhwng £37- £46m drwy'r rhaglen erbyn 2036</p>	 <p>CADARN A CHYSTADLEUOL MARCHNAD CYSYLLTEDD MEWN SAFLEOEDD ALLWEDDOL Cyflwyno marchnad cysylltedd gadarn a chystadleuol mewn 28 o safleoedd strategol i gyd-fynd â tharged Llywodraeth y DU o ddarpariaeth galledd gigabit erbyn 2025, neu cyn hynny.</p>	 <p>GWASANAETH SYMUDOL LLED BAND UCHEL AR RWYDWEITHIAU TRAFNIDIAETH Cyflwyno darpariaeth symudol lled band uchel ar rwydweithiau trafnidiaeth gyda defnydd yn cyd-fynd â tharged Llywodraeth y DU o ddarpariaeth 5G erbyn 2027, neu cyn hynny. Darpariaeth ar draws yr A55, yr A483, yr A5.</p>	 <p>CYSYLLTEDD DIGIDOL CYFLYM IAWN YM MHOBBAN Sicrhau bod gan yr holl eiddo preswyl yn y rhanbarth gysylltedd band eang cyflym iawn yn y tymor byr (erbyn 2023) gyda galledd uwchraddio gigabit wedi'i gynnwys gyhyd ag sy'n bosib.</p>	 <p>ARLOESODD SEILWAITH DDIGIDOL Sicrhau bod y rhanbarth wedi'i rymyso i gymryd rhan mewn arloesedd a masnachol technoleg isadeiledd digidol newydd i gyflawni a chydygrynhol rôl tymor hir mewn diwydiant sy'n bwysig yn strategol.</p>
---	--	---	---	---	---	--

Rhaglen Arloesi mewn Gweithgynhyrchu gwerth uwch

Amcan Strategol:

Cyferthu lleoliad Gogledd Cymru fel clwstwr gweithgynhyrchu gwerth uchel pwerus ac arloesol, sy'n adeiladu ar arbenigedd presennol ac arbenigedd byd-eang i greu sail economaidd gwerth uwch, mwy amrywiol sy'n cefnogi trosglwyddo i economi carbon isel.

Amcanion Gwariant

CREU SWYDDI
Creu rhwng 145 ac 180 o swyddi erbyn 2036

GVA
Creu GVA ychwanegol net o £94m ac £114m erbyn 2036.

BUDDSODDIAD
Buddsoddiad o rhwng £36m ac £43m erbyn 2036

HWYLUSO SYMUDIAD AT ECONOMI CARBON ISEL DRWY YMCHWIL AC ARLOESIEDD I GEFNOGI DATGARBONEIDDIO A LLEIHAU GWASTRAFF

Cydweithio gyda 55 o bartneriaid y diwydiant neu fusnesau bach a chanolig eu maint i gynorthwyo i ddatblygu technolegau carbon isel neu leihau gwastraff.

YMESTYN INTEGREIDDIAID ECONOMAIDD RHWNG PRIFYSGOLION A BUSNESAU RHANBARTHOL I HWYLUSO MABWYSIADUR DECHNOLEG

Cefnogi a hwyluso tri phrosiect ymchwil a datblygu cydweithredol y flwyddyn i'w datblygu a thechnolegau newydd.

ANNOG DATBLYGU SGILIAU A THROSLWYDDO GWYBODAETH

Darparu hyfforddiant ac uwchsgilio i 100 o bobl/busnesau yn y technolegau a dargedir dros y pum mlynedd cyntaf.

Rhaglen Bwyd Amaeth a Thwristiaeth

Amcan Strategol:

Adeiladu economi sylfaen mwy cynaliadwy, bywiog a gwydn o fewn y rhanbarth, gan wneud y gorau o gyfleoedd am gyflogaeth a ffyniant drwy ein hamgylchedd a'n tirwedd.

Amcanion Gwariant

CREU SWYDDI
Creu rhwng 310 ac 380 o swyddi erbyn 2036

GVA
Creu GVA ychwanegol net o £230m ac £281m erbyn 2036.

BUDDSODDIAD
Buddsoddiad o rhwng £37m ac £45m erbyn 2036

DATGARBONEIDDIO A MODELAU BUSNES CYNALIADWY

Addysgu busnesau ar fuddion datgarbonateiddio, arallgyfeirio a modelau busnes cynaliadwy. 300-400 o fusnesau yn arallgyfeirio o'r gweithrediad craidd traddodiadol neu'n mabwysiadu technoleg/ymarferion newydd o fewn pum mlynedd gyntaf y rhaglen.

ARLOESIEDD A CHYNHYRCHEDD

Darparu hyd at 4,000-6,000m2 o ofod llawr egino, ymchwil a datblygu a hyfforddiant i gynorthwyo annog arloesedd, hyrwyddo uwch-sgilio a chefnogi twf busnes yn y sector bwyd-amaeth a thwristiaeth.

TROSLWYDDO SGILIAU A GWYBODAETH

Darparu sgiliau arbenigol a darpariaeth hyfforddiant ar y cyd â chyfleoedd i gydwethio ar gyfer busnesau, darparwyr addysg a sefydliadau ymchwil. Darparu hyfforddiant ychwanegol i 2,500 o bobl/busnesau

CYFLEOEDD CADWYN GYFLENWI LLEOL

Cynyddu'r % o gontractau cyflenwi a gyflawnir drwy'r rhaglen gyda busnesau sydd wedi'u lleoli yng Ngogledd Cymru - gwaelodlin i'w gytuno.

5. Strwythur Lywodraethol

Mae trefniadau llywodraethu'r Cynllun Twf yn caniatáu i benderfyniadau gael eu gwneud mewn modd agored a thryloyw er budd y rhanbarth cyfan. Mae'r adran hon yn manylu ar y trefniadau hyn a sut maent yn cyfrannu at reoli'r rhaglen a'r risgiau cysylltiedig.

Rhestrir yn Atodiad 2 y dogfennau llywodraethu ychwanegol a fydd yn berthnasol i gyflawni'r Cynllun Twf dros y 15 mlynedd. Unwaith y bydd wedi'i fabwysiadu, bydd angen i'r partïon perthnasol gytuno ar unrhyw ddiweddariadau neu newidiadau i'r prosesau a'r protocolau hyn.

Sefydlwyd y Bwrdd Uchelgais gan bartneriaid awdurdodau lleol fel cyd-bwyllgor yn 2019 a hwn yw'r corff sy'n gwneud penderfyniadau ar gyfer y Cynllun Twf. Yn ogystal, mae iddo rôl ehangach i arwain cydweithio rhanbarthol yn fwy cyffredinol. Mae trefniadau llywodraethu'r Bwrdd Uchelgais wedi'u tanategu gan y cytundeb partneriaeth 'Cytundeb Llywodraethu 2' sydd i'w fabwysiadu wrth gwblhau'r Cynllun Twf Terfynol.

Mae gan Lywodraethau Cymru a'r DU gysylltiadau â'r strwythur llywodraethu yn ffurfiol ac yn anffurfiol.

Mae Llywodraeth Cymru, Llywodraeth y DU a'r Bwrdd Uchelgais wedi cytuno i fabwysiadu Fframwaith Llywodraethu a Sicrwydd Cynlluniau Twf a Bargeinion Dinesig.

Mae'r dull gweithredu hwn yn seiliedig ar ddefnyddio Rheolaeth Rhaglenni a Phrosiect ac arfer gorau o ran Llywodraethu a Sicrwydd yn briodol ac yn gymesur, wedi'u tanategu gan Gynllun Sicrwydd a Chymeradwyo Integredig (IAAP) er mwyn cydbwysu trosolwg y Llywodraeth a gofynion y Partner Cyflawni Rhanbarthol.

Cydnabyddir y gall fod angen mireinio'r Fframwaith Llywodraethu a Sicrwydd o bryd i'w gilydd. Bydd Bwrdd Gweithredu Twf a Dinesig Cymru yn adolygu'r fframwaith fel bo'r angen.

Cytundeb Llywodraethu 2

Wedi sicrhau'r Cynllun Twf, mae Partneriaid y Bwrdd Uchelgais wedi cytuno i ymrwymo i ail Gytundeb Llywodraethu ("GA2") a fydd yn cefnogi'r bartneriaeth i wedd nesaf gweithredu'r Cynllun Twf a datblygu'r Weledigaeth Twf ymhellach.

Mae'r cytundeb, sy'n ddogfen sydd wedi'i rhwymo mewn cyfraith, yn diffinio rôl a swyddogaeth y Bwrdd Uchelgais, a'i ddefnydd o bwerau dirprwyedig. Yn ogystal, mae'n darparu ar gyfer ei strwythurau gwneud penderfyniadau ac atebolrwydd democrataidd. Gwneir darpariaeth ar gyfer ymrwymadau partneriaid y Bwrdd Uchelgais i'r prosiectau a sut caiff y rhain eu rheoli a'u dosrannu. Mae GA2 yn rhoi sicrwydd i'r Awdurdod Lletya (sef "Cyngor Gwynedd" gan weithredu fel cynrychiolydd yr awdurdodau lleol ar y cyd, a'r prif ryngwyneb gyda'r Llywodraethau), wrth gymryd y rôl honno. Yn ogystal, rhoddir sylw i'r trefniadau gwaelodol sy'n darparu ar gyfer materion cyfreithiol a chydymffurfio a'r trefniadau rhwng y partïon GA2 (gan gynnwys, ymhlith pethau eraill, llywodraethu'r Swyddfa Rheoli Portffolio).

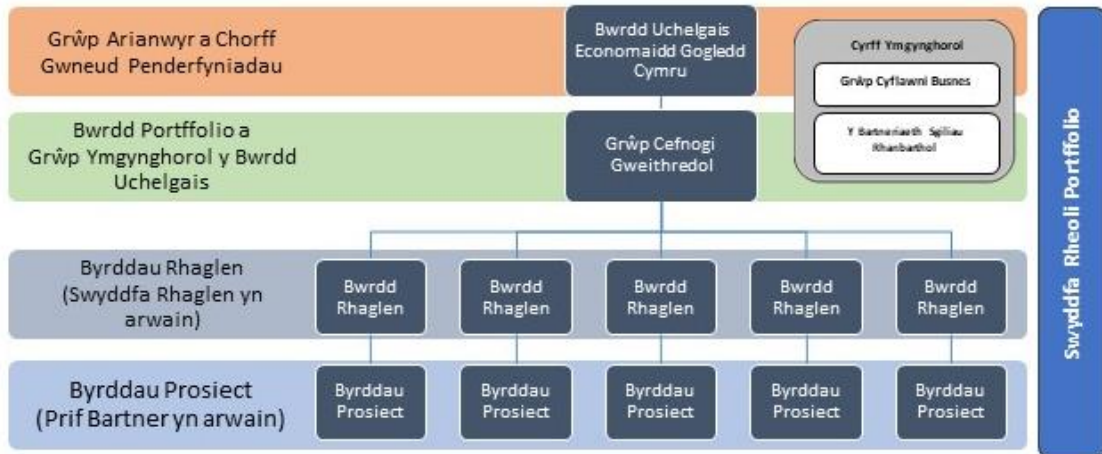
Mae'n ddogfen allweddol, sy'n rhoi strwythur a sylfaen glir, er mwyn bwrw ymlaen â gweithredu'r Cynllun Twf ar lefel ranbarthol.

Trefniadau Rheoli Portffolio, Rhaglenni a Phrosiectau

Mae'r Bwrdd Uchelgais wedi mabwysiadu model cyflawni sy'n seiliedig ar ddull arfer gorau ar gyfer rheoli'r portffolio, y rhaglenni a'r prosiectau fel sydd wedi'i nodi yn '*Government Functional Standard GovS 002: Project Delivery*'. Mae rheoli'r portffolio, y rhaglenni a'r prosiectau yn ffordd integredig o fodloni uchelgeisiau'r sefydliad, gan annog gwell penderfyniadau a chynyddu'r tebygolrwydd o gael deilliannau llwyddiannus.

Mae'r diagram isod yn amlinellu strwythur cyflawni llywodraethu rheoli rhaglen a phrosiect y Bwrdd Uchelgais ar gyfer y Cynllun Twf:

Ffigur 1.2 Strwythur Cyflawni'r Cynllun Twf

Ffynhonnell: Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru

Lefel Strategol a Phortffolio

Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru (Grŵp Ariannu) - Mae'r Bwrdd Uchelgais yn gweithredu fel Grŵp Ariannu (Sefydliad) a'r Corff Gwneud Penderfyniadau. Mae'r holl hawliau dan y lefel hon wedi'u dirprwyo i bartion perthnasol fel sydd angen drwy benderfyniad ffurfiol gan y Bwrdd Uchelgais. Bydd aelod o'r Bwrdd yn cymryd rôl Aelod Arweiniol ar gyfer pob un o'r rhaglenni ac yn eistedd ar y Bwrdd Rhaglen perthnasol. Y Bwrdd Uchelgais fydd yn gyfrifol am ystyried a chymeradwyo achosion busnes prosiectau o fewn y portffolio a bydd y cyfrifoldeb am gyflawni'n cael ei ddirprwyo i'r byrddau rhaglen a phrosiect perthnasol.

Grŵp Cefnogaeth Weithredol (Bwrdd Portffolio) - Y grŵp hwn yw'r corff ymgynghorol i'r Bwrdd Uchelgais ond mae hefyd yn gweithredu fel y Bwrdd Portffolio ar gyfer y Cynllun Twf i gefnogi a herio Cyfarwyddwr Portffolio'r Cynllun Twf i sicrhau ei fod yn cael ei gyflawni. Mae uwch swyddogion o bob un o bartneriaid y Bwrdd Uchelgais yn gwasanaethu ar y grŵp. Bydd aelod o'r Grŵp Cefnogaeth Weithredol yn gweithredu fel Uwch Berchennog Cyfrifol (SRO) ar gyfer pob un o'r rhaglenni ac yn arwain y Bwrdd Rhaglen perthnasol.

Y Cyfarwyddwr Portffolio - Mae'r Cyfarwyddwr Portffolio yn atebol i'r Bwrdd Uchelgais ar gyfer cyflawni portffolio'r Cynllun Twf.

Lefel Rhaglenni a Phrosiectau

Swyddfa Rheoli Portffolio (PMO) - Mae'r Swyddfa Rheoli Portffolio yn cefnogi ac yn cydlynu gweithgareddau ar draws y rhaglenni gan weithredu fel hwb gwybodaeth a sicrhau bod dulliau adrodd, rheoli risg a materion yn gyson. Yn ogystal, mae'n gweithredu fel rôl sicrwydd werthfawr, gan roi cyngor a her i raglenni a phrosiectau. Aseinir Rheolwr Rhaglen ar gyfer pob rhaglen o blith y PMO.

Byrddau Rhaglen - Bydd gan bob rhaglen Fwrdd Rhaglen ffurfiol ac Uwch Berchennog Cyfrifol wedi'i benodi. Bydd y byrddau hyn yn canolbwyntio ar ddatblygu (i ddechrau) a chyflawni Achos Busnes cytûn y Rhaglenni, gyda ffocws penodol ar y buddion a'r deilliannau i'w cyflawni. Mae'r Byrddau Rhaglen yn dyrchafu i'r Bwrdd Portffolio drwy'r Cyfarwyddwr Portffolio.

Byrddau Prosiect - Bydd yr holl brosiectau o fewn y Cynllun Twf yn cael eu rheoli drwy Fwrdd Prosiect, gydag Uwch Berchnogion Cyfrifol a rheolwyr prosiect yn eu lle i sicrhau cyflawniad. Bydd y byrddau hyn yn canolbwyntio ar ddatblygu a chyflawni Achos Busnes cytûn y Rhaglenni, gyda ffocws penodol ar y buddion a'r deilliannau i'w cyflawni. Y Partner Arweiniol fydd yn gyfrifol am y Prosiectau a'r Byrddau Prosiect a bydd trefniadau clir ar gyfer cyflawni prosiectau yn unol ag arferion gorau yn cael eu nodi yn achos busnes pob prosiect. Bydd prosiectau yn adrodd i'r Bwrdd Rhaglen perthnasol. Cytunir ar y Cylch Gorchwyl ar gyfer Byrddau Prosiect rhwng y Partner Arweiniol a'r Swyddfa Rheoli Portffolio i sicrhau bod y ddau barti'n deall y cysylltiadau priodol a'r trefniadau adrodd rhwng y prosiect a'r Bwrdd Rhaglen.

Rheolau Sefydlog, dirprwyo hawliau a chylch gorchwyl

Mae Swyddfa Rheoli Portffolio wedi'i sefydlu gan y Bwrdd Uchelgais er mwyn cyflawni'r Cynllun Twf. Cânt eu cyflogi gan Gyngor Gwynedd fel y Corff Atebol ac maent yn gweithredu i'w safonau, eu gweithdrefnau a'u polisiau.

Fel y Corff Atebol, bydd Cyngor Gwynedd yn derbyn ac yn gweinyddu cyllid y Cynllun Twf, a gaiff ei dderbyn yn flynyddol mewn rhandaliadau o hyd at £16m dros dymor 15 mlynedd y Cynllun Twf.

Ymrwymir y cyllid drwy'r llythyr dyfarnu cyllid, a anfonir i'r Corff Atebol, Cyngor Gwynedd, gan yr Adran Tai a Llywodraeth Leol o fewn Llywodraeth Cymru. Bydd y Corff Atebol yn llofnodi'r llythyr hwn ar ran y Bwrdd Uchelgais a bydd y cylch blynyddol o randaliadau yn dechrau, yn amodol ar gydymffurfio â thelerau ac amodau y cytunwyd arnynt yn y llythyr dyfarnu cyllid.

Bydd rhyddhau'r rhandaliadau cyllid blynyddol yn dilyn y broses sydd wedi'i hamlinellu yn Atodiad 3 - Proses Cymeradwyo Cyllid Flynyddol a bydd yn ddarostyngedig i sicrwydd a monitro boddhaol fel y nodir yn y Cynllun Sicrwydd a Chymeradwyo Integredig (IAAP).

Caiff achosion busnes prosiectau eu cymeradwyo gan y Bwrdd Uchelgais a byddant yn arddangos dichonolrwydd, hyfywedd a'r gwerth am arian sydd ei angen o fewn y fethodoleg a'r dull Gwell Achosion Busnes pum achos. Mae Cytundeb Llywodraethu 2 yn gosod yr hawl a ddirprwyir i'r Bwrdd Uchelgais gan y Sefydliadau Partner a pha hawliau sydd wedi'u dirprwyo i'r Cyfarwyddwr Portffolio. Mae cylch gorchwyl y Bwrdd Uchelgais wedi'i gynnwys fel rhan o Gytundeb Llywodraethu 2.

Adnoddau

Mae Swyddfa Rheoli Portffolio'r Bwrdd Uchelgais wedi'i sefydlu er mwyn cyflawni'r Cynllun Twf. Sefydlwyd y Swyddfa Rheoli Portffolio ym mis Ionawr 2020 ac am ei thair blynedd cyntaf caiff ai hariannu gan Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru, ac wedi hynny bydd yn hunangynhaliol fel y nodir yr achos busnes portffolio. Mae'r swyddfa yn goruchwyllo'r gwaith o gyflawni rhaglenni a phrosiectau'r Cynllun Twf. Dan arweiniad y Cyfarwyddwr Portffolio, mae'r tîm yn cynnwys rheolwyr prosiectau a rhaglenni profiadol, ynghyd â staff gweithredol. Cefnogir y tîm yn benodol gan adnoddau cyfreithiol ariannol a ddarperir drwy'r Corff Atebol ynghyd ag ystod eang o adnoddau ychwanegol a ddaw o'r holl bartneriaeth.

Y Broses Gwneud Penderfyniadau

Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru

Mae Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru yn atebol am sicrhau'r defnydd mwyaf priodol o gyllid y Llywodraeth ar gyfer y Cynllun Twf.

Mae Llywodraeth y DU wedi dosrannu cyllid Cynlluniau Twf a Dinesig er mwyn i Lywodraeth Cymru ei weinyddu, gan ganiatáu i gyllid gan y ddwy Lywodraeth gael ei reoli a'i ryddhau drwy un broses gytunedig. Caiff y cyllid ei dalu i Gorff Atebol y Cynllun Twf (Cyngor Gwynedd) yn flynyddol dros oes y Cynllun Twf ar broffil gwastad.

Bydd monitro a gwerthuso cynnydd y Cynllun Twf yn weithgaredd parhaus a bydd angen adolygiad blynyddol o gynnydd cyn rhyddhau cyllid blynyddol. Gwneir hyn drwy asesiad o ystod o ddogfennaeth a chyflwyniad i Fwrdd Gweithredu Twf a Dinesig Cymru (WCGIB) gan y Swyddfa Rheoli Portffolio.

Gweinidogion Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU fydd yn gwneud penderfyniadau ynghylch rhyddhau cyllid i'r Cynllun Twf yn flynyddol. Bydd y penderfyniadau hyn wedi'u hysbysu gan argymhellion a wneir gan Fwrdd Gweithredu Twf a Dinesig Cymru (WCGIB).

Mae'r broses cymeradwyo cyllid flynyddol wedi'i hamlinellu yn Atodiad 3.

Tra bydd atebolrwydd cyffredinol am weinyddu'r cyllid yn gorwedd gydag Ysgrifennydd Parhaol Llywodraeth Cymru, bydd angen i aelodau Bwrdd Gweithredu Twf a Dinesig Cymru sicrhau eu bod yn gweithredu'n unol ag egwyddorion Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru⁸ (yn achos swyddogion Llywodraeth Cymru) a *Managing Public Money* Trysorlys Ei Mawrhydi⁹ (ar gyfer swyddogion Llywodraeth y DU). Mae hyn yn cynnwys yr angen i sicrhau eu hunain bod y defnydd o'r cyllid yn cynnig gwerth da am arian ac y caiff ei ddefnyddio â rheoleidd-dra a phriodoldeb dyladwy.

8 <https://llyw.cymru/rheoli-arian-cyhoeddus-cymru>

9 <https://www.gov.uk/government/publications/managing-public-money>

Mae Llywodraeth Cymru ar hyn o bryd yn gosod protocol ar wahân fydd yn nodi agweddau penodol o'r Cynllun Twf, megis cyfrinachedd, diogelu data, datrys anghydfod a sicrwydd rhwng Llywodraeth Cymru a'r holl Bartneriaid yn y rhanbarth.

Y Bwrdd Uchelgais Economaidd

Mae partneriaid y Cynllun Twf wedi ymrwmo i osod prosesau gwneud penderfyniadau a rheolaeth ariannol cadarn er mwyn sicrhau bod arian cyhoeddus yn cael ei wario'n gyfrifol a bod atebolrwydd drosto. Mae'r Bwrdd Uchelgais yn gyd-bwyllgor gweithredol Awdurdod Lleol ac, o'r herwydd, mae'n amodol ar ofynion mewn perthynas â thryloywder, atebolrwydd, safonau llywodraethu, gwneud penderfyniadau ac ymddygiad sy'n berthnasol i gorff o'r fath.

Gellir categorio penderfyniadau o fewn fframwaith llywodraethu'r Bwrdd Uchelgais ar dair lefel:

- **Materion i'r Cyfarwyddwr Portffolio** - penderfyniadau y gall y Cyfarwyddwr Portffolio eu gwneud
- **Materion i'r Cyd-bwyllgor** - penderfyniadau y gall y Bwrdd Uchelgais eu gwneud
- **Materion a gedwir yn ôl** - penderfyniadau a fyddai angen cytundeb ar wahân gan bob partner

Mae'r holl benderfyniadau sy'n ymwneud â chyflawni'r Cynllun Twf fel y'u nodir yn y ddogfen hon ac o fewn yr amlen ariannu gytûn ar gyfer y bartneriaeth naill ai'n faterion i'r Cyfarwyddwr Portffolio neu'n faterion i'r Cyd-bwyllgor.

Er bod y Bwrdd Uchelgais yn fel Cyd-bwyllgor, tra bydd gweithredu pleidlais drwy fwyafrif, bydd yn ceisio sefydlu consensws yr holl bartneriaid ynghylch yr holl benderfyniadau yn ymwneud â'r Cynllun Twf.

Cydnabyddir bod pwerau a dyletswyddau'r Bwrdd Uchelgais yn ymwneud â gweithgareddau sydd wedi'u nodi yn Gynllun Twf. Ni fydd y penderfyniadau a wneir gan bob partner cyfansoddol mewn perthynas â'i ymrwymadau ariannol ei hun yn amodol ar gymeradwyaeth y Bwrdd Uchelgais. Fodd bynnag, mae gan y Bwrdd Uchelgais yn gweithio gyda'r Corff Atebol, rôl monitro a sicrwydd mewn perthynas â chyllid y Cynllun Twf i sicrhau ei fod yn cael ei wario yn unol ag amcanion y Cynllun Twf.

Y Broses Sicrwydd

Mae sicrwydd yn darparu archwiliad annibynnol a gwrthrychol o bortffolio, rhaglen neu brosiect ar adeg benodol yn ei oes.

Mae Llywodraeth Cymru, Llywodraeth y DU a'r Swyddfa Rheoli Portffolio wedi cytuno i ddefnyddio Swyddfa Cyflawni Prosiectau (OPD) Llywodraeth Cymru neu unrhyw olynydd i'r OPD i sicrhau y cyflawnir safonau sicrwydd cyson ar draws portffolio'r Cynllun Twf. Mae hyn

y cefnogi pawb sy'n gyfrifol am gyflawni'n llwyddiannus, gan roi hyder i arianwyr a rhanddeiliaid eraill y gall y Cynllun Twf gyflawni ar amser, o fewn y gyllideb ac o ansawdd.

Rhaid i'r Cynllun Twf ymgymryd â sicrwydd addas a chynhyrchu a gweithredu Cynllun Sicrwydd a Chymeradwyo Integredig (IAAP).

Mae IAAP yn nodi'r gweithgareddau Sicrwydd Llywodraethu ac Archwilio arfaethedig ar lefel Portffolio, Rhaglen a Phrosiect ar gyfer y Cynllun Twf. Mae IAAP wedi'i gytuno gan bob un o'r tri pharti cyn y Cytundeb Terfynol a bydd yn destun adolygiad blynyddol.

Mae Adolygiad Swyddog Cyfrifo (AOR) yn adolygiad sicrwydd Achos Busnes sy'n canolbwyntio ar gyflawni gwerth am arian o wariant cyhoeddus ac mae'n mynd i'r afael â'r cyfrifoldebau a roddir ar Swyddogion Cyfrifo.

Mae AOR wedi'i gwblhau fel rhan o brosesau sicrwydd y ddwy lywodraeth cyn y Cytundeb Terfynol hwn a gellid ymgymryd ag AORs pellach yn ystod tymor y Cynllun Twf.

Mae Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU wedi cytuno i gydweithio wrth ddefnyddio proses AOR Llywodraeth Cymru ar gyfer Achos Busnes Portffolio'r Cynllun Twf. Mae'r AOR hwn yn rhan o'r Broses Gymeradwyo sydd ei hangen ar gyfer y Cytundeb Terfynol ar gyfer y Cynllun Twf.

Y broses cymeradwyo prosiectau

Cytunir ar y Cynllun Twf ar sail achos busnes y portffolio a phum achos busnes rhaglen. Unwaith y arwyddir y Cynllun Terfynol, gellir dwyn achosion busnes prosiectau ymlaen er ystyriaeth gan y Bwrdd Uchelgais.

Datblygir achosion busnes llawn (Model 5 Achos) ar gyfer pob prosiect o fewn y Cynllun Twf, yn unol â'r canllawiau 'Gwell Achosion Busnes' a ddatblygwyd gan Lywodraeth Cymru a Thrysorlys EM.

Mae'r gwaith o baratoi Achos Busnes Prosiect gan ddefnyddio'r model 5 achos yn rhoi fframwaith sydd wedi'i brofi i'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau a rhan-ddeiliaid, ar gyfer 'meddwl' strwythuredig a sicrwydd bod y prosiect yn darparu ac yn cyd-fynd yn strategol, yn gwneud y mwyaf o werth cyhoeddus, yn fasnachol hyfyw, yn fforddiadwy a bod modd ei ariannu dros amser.

Bydd gofyn i achosion busnes prosiect arddangos sut maent yn cyflawni yn erbyn amcanion a dyheadau'r Cynllun Twf ac yn benodol yn erbyn yr achos busnes rhaglen perthnasol.

Cydnabyddir, drwy ddatblygu a chytuno ar achosion busnes portffolio a rhaglenni rhwng y Bwrdd Uchelgais a Llywodraethau'r DU/Cymru, y bydd yr achos strategol ar gyfer prosiectau wedi cael ei sefydlu.

Bydd pob Achos Busnes Prosiect yn destun adolygiad porth annibynnol ar adegau y cytunir arnynt gyda Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru yn unol â'r Cynllun Sicrwydd a Chymeradwyaeth Integredig. Yn ogystal, gall Bwrdd Gweithredu Twf a Dinesig Cymru gomisiynu Sicrwydd ychwanegol a / neu asesiad o Achosion Busnes fel sydd angen. E.e. os ystyrir bod yr Achos Busnes Prosiect a / neu lefel y sicrwydd yr ymgwymerir â hi yn annigonol.

Yn y lle cyntaf, bydd yr achosion busnes prosiect yn cael eu hystyried gan y Bwrdd Rhaglen perthnasol. Ni chyflwynir achosion busnesau i'r Bwrdd Uchelgais cyn iddynt gael eu cymeradwyo gan y Bwrdd Portffolio a'r Bwrdd Rhaglen ac ar ôl cwblhau'r adolygiadau porth gofynnol. Mae Swyddfa'r Rheoli Portffolio yn cadw'r hawl i gomisiynu adolygiadau allanol o achosion busnes prosiect lle bo'r angen.

Rheoli Newid

Mae Cynllun Rheoli Newid, ynghyd â Chynllun Datrys Anghydfodau, wedi'i ddatblygu ar gyfer y Cynllun Twf. Bydd gweithgareddau rheoli newid ar gyfer y Cynllun Twf yn cael eu rheoli'n bennaf drwy'r Byrddau Rhaglen a'r Bwrdd Prosiect perthnasol o fewn lefelau goddefgarwch a ddyrannwyd gan y Bwrdd Uchelgais wrth ystyried yr achos busnes prosiect.

Byddai angen dyrchafu unrhyw newidiadau arwyddocaol y tu allan i'r lefelau goddefgarwch hyn i'r Bwrdd Portffolio. Yna, cyflwynir argymhellion i'r Bwrdd Uchelgais am benderfyniad. Gallai enghreifftiau o benderfyniadau o'r fath gynnwys newidiadau i gost, sgôp, amserlenni a buddion. Byddai unrhyw newidiadau arwyddocaol y tu hwnt i'r fframwaith llywodraethu cytûn ar gyfer y Cynllun Twf, yn benodol newidiadau a fyddai'n arwain at gost gynyddol i bartneriaid y Bwrdd Uchelgais, yn cael eu hystyried fel mater a gedwir yn ôl a bydd angen cymeradwyaeth yr holl bartneriaid unigol.

Rhaid i unrhyw brosiectau newydd neu amgen sydd i'w cyflwyno am ystyriaeth, ddangos eu bod yn cyflawni yn erbyn yr achos busnes rhaglen perthnasol ac amcanion yr achos busnes portffolio. Lle mae'r brosiectau hyn o fewn yr amlen ariannol gytûn bresennol ar gyfer y bartneriaeth, byddai angen i'r Bwrdd Uchelgais wneud penderfyniad.

Byddai brosiectau sy'n syrthio y tu allan i gylch gorchwyl achos busnes rhaglen cytûn neu'r rhai a fyddai'n fwy na'r amlen ariannol gytûn, yn cael eu hystyried fel 'materion a gedwir yn ôl' ar gyfer partneriaid y Bwrdd Uchelgais.

Rôl aelodau/atebolrwydd

Mae'n ddyletswydd ar holl aelodau'r Bwrdd Uchelgais i weithredu er budd gorau rhanbarth y Cynllun Twf. Hefyd, bydd gofyn i'r holl aelodau sector preifat a thrydydd sector weithredu er budd rhanbarth Cynllun Twf Gogledd Cymru, gan hepgor unrhyw fuddiannau (os o gwbl) y gallai eu sefydliad eu hunain eu cael yn y Cynllun Twf ac unrhyw brosiectau cysylltiedig.

Disgwylir i'r holl aelodau gydymffurfio gyda chod ymarfer eu sefydliadau eu hunain, Polisi Gwrthdaro Buddiannau'r Bwrdd Uchelgais a gwerthoedd a dyheadau y Cynllun Twf.

Gall cynrychiolwyr y Llywodraethau fynychu fel sylwedyddion/rôl ymgynghorol ac nid ydynt wedi'u rhwym i ofynion aelodau'r Bwrdd Uchelgais.

6. Rôl y Corff Atebol

Am oes y Cynllun Twf, bydd y corff atebol yn gyfrifol am dderbyn a chlustnodi cyllid ar gyfer ac ar ran y Bwrdd Uchelgais. Bydd y Corff Atebol:

- Yn gweithredu'n ddiwyd ac yn ddiwyll ym mhopeth a wna gyda'r partïon eraill a bydd yn gwneud ymdrech resymol i gyflawni rhwymedigaethau'r partïon yng nghyswllt gweithredu'r Cynllun Twf a chyflawni'r Weledigaeth Twf.
- Yn gweithredu fel y prif ryngwyneb ar gyfer y Bwrdd Uchelgais gyda Llywodraeth Cymru, Llywodraeth y DU ac unrhyw gorff arall sy'n angenrheidiol i gyflawni'r Cynllun Twf.
- Yn dal unrhyw arian a dderbynnir yn uniongyrchol gan Lywodraeth Cymru, Llywodraeth y DU, partneriaid y Bwrdd Uchelgais ac/neu unrhyw ffynonellau eraill (os o gwbl) yng nghyswllt y Cynllun Twf a bydd ond yn defnyddio ac yn rhyddhau'r arian hwn fel y cytunir yn unol â thelerau Cynllun Twf;
- Caiff cyllid y Llywodraeth ar gyfer y Cynllun Twf ei ryddhau fel taliad grant ar sail flynyddol yn amodol ar adroddiadau cynnydd chwarterol boddhaol a gweithgareddau sicrwydd perthnasol. Mae'r llythyr dyfarnu cyllid i'r Corff Atebol, sydd wedi'i rwymo mewn cyfraith, yn nodi telerau ac amodau'r cyllid sydd i'w ddarparu. Bydd Cynllun Gweithredu, sy'n nodi'r broses a'r amserlen ddangosol er mwyn caffael a gweithredu'r Cynllun Twf, wedi'i atodi i'r llythyr dyfarnu cyllid.
- Yn dal tir ac/neu unrhyw asedau eraill a gaffaelir dan unrhyw brosiect ar ymddiriedaeth ar gyfer partneriaid y Bwrdd Uchelgais yn unol â thelerau'r Achos Busnes Prosiect perthnasol.
- Heb gymryd cyfrifoldeb am gyflawni unrhyw brosiect penodol o fewn y Cynllun Twf ac o fewn cyfyngiadau'r arian sydd wedi'i ddarparu iddo (fel rhan o Gostau'r Cyd-bwyllgor), bydd yn darparu'r gwasanaethau cefnogaeth sydd angen i hwyluso gwaith y Bwrdd Uchelgais.
- Heb gymryd cyfrifoldeb am gyflawni unrhyw brosiect penodol o fewn y Cynllun Twf, darparu i Brif Swyddog Cyllid y Corff Atebol ("Swyddog a151") a'r Swyddog Monitro (y "Swyddog Monitro") (neu eu dirprwyon a enwebir) i weithredu, yn eu trefn, fel Swyddog a151 a Swyddog Monitro i'r Cyd-bwyllgor; a
- Bod â chyfrifoldeb ar y cyd ar gyfer, ond heb fod yn gyfyngedig i, weinyddu materion ariannol y Cyd-bwyllgor (a'i is-bwyllgorau a'i grwpiau a sefydlir), yn cynnwys cyfrifo TAW, cadw cofnodion ariannol, sicrhau y paratoir cyfrifon blynyddol y Cyd-bwyllgor yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol a gwneud trefniadau ar gyfer archwilio'r Cyd-bwyllgor yn allanol.
- Cyflogi'r Swyddfa Rheoli Portffolio er mwyn cyflawni'r Cynllun Twf.

7. Monitro a gwerthuso

Mae Cynllun Monitro a Gwerthuso wedi'i ddatblygu ar gyfer y Cynllun Twf. Bydd perfformiad y rhaglenni a'r prosiectau'n cael ei fonitro'n fisol drwy'r byrddau rhaglen a phrosiect perthnasol, gydag adroddiadau ffurfiol yn cael eu cyflwyno bob chwarter i'r Bwrdd Portffolio a Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru, ynghyd â Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru.

Mae gan y Bwrdd Uchelgais Fframwaith Risg wedi'i fabwysiadu ar gyfer cyflawni'r Cynllun Twf. Mae'r Fframwaith yn nodi sut i reoli risgiau a materion ar y lefel briodol ar draws y portffolio, gyda phrosesau dyrchafu clir yn eu lle yn cynnwys dyrchafu risg i Lywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru fel sy'n briodol. Mae'r Fframwaith yn nodi tair lefel o risg sy'n gysylltiedig â chyflawni'r Cynllun Twf - risgiau lefel portffolio, risgiau lefel rhaglen a risgiau lefel prosiect.

Mae cydrannau allweddol y Cynllun Monitro a Gwerthuso wedi'u nodi isod:

- Adroddiadau Uchafbwyntiau Misol ar gyfer pob rhaglen a phrosiect;
- Adroddiadau Chwarterol Ffurfiol i'r Bwrdd Uchelgais, Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru;
- Adroddiad Blynyddol Ffurfiol i'r Bwrdd Uchelgais, partneriaid y Bwrdd, Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru;
- Gwerthusiad effaith economaidd annibynnol i'w gynnal bob 3-5 mlynedd yn erbyn cyfres o ddangosyddion y cytunwyd arnynt â Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru.
- Bydd y buddion ehangach i'w cyflawni drwy gaffael, yn enwedig gwerth cymdeithasol a chymunedol, yn cael eu monitro a'u gwerthuso i sicrhau bod y rhanbarth yn cael y budd mwyaf o'r fath weithgarwch.
- Bydd y Bwrdd Uchelgais yn gweithio â Llywodraeth Cymru i sicrhau bod gwerthuso yn erbyn y Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015) yn gydran allweddol o'r holl weithgareddau monitro a gwerthuso.
- Mae'r Bwrdd Uchelgais wedi ymrwymo i ddatblygu mecanwaith adborth priodol ar gyfer y Cynllun Twf gyda'r ddwy lywodraeth i sicrhau bod y gwersi a ddysgir yn ystod cyflawniad y Cynllun Twf yn cael eu cofnodi a'u rhannu.

8. Protocol Cyfathrebu

Mae Protocol Cyfathrebu yn cael ei gytuno rhwng y ddwy lywodraeth a'r Bwrdd Uchelgais i gyfathrebu negeseuon allweddol yn effeithiol a sicrhau bod y Cynllun Twf yn cael ei hyrwyddo'n gyson ac yn gyd-gysylltiedig.

9. Cyflawni ar gyfer Gogledd Cymru

Bydd y Cynllun Twf yn parhau i esblygu dros ei oes o 15 mlynedd ac mae'r Cytundeb Terfynol yn gosod yr egwyddorion a prosesau, sy'n ymwneud a'r drefn lywodraethol a'r sicrwydd sydd wedi neu a gaiff ei rhoi yn eu lle i sicrhau bod y Cynllun Twf yn parhau'n berthnasol ac yn bosib i'w gyflawni.

Mae pob un o'r llofnodwyr yn edrych ymlaen at weithio gyda'i gilydd er budd pobl a busnesau Gogledd Cymru.

Atodiad 1 - Prosiectau Arfaethedig y Cynllun Twf

- **Rhaglen Ynni Carbon Isel**
 - Morlais
 - Gorsaf Bŵer Trawsfynydd
 - Canolfan Ragoriaeth Carbon Isel
 - Ynni Lleol Blaengar
 - Datgarboneiddio Trafnidiaeth

- **Rhaglen Arloesi mewn Gweithgynhyrchu Gwerth Uchel**
 - Canolfan Biotechnoleg Amgylcheddol
 - Canolfan Opteg a Pheirianeg Menter

- **Rhaglen Bwyd-Amaeth a Thwristiaeth**
 - Canolbwynt Economi Gwledig Glynllifon
 - Canolfan Carbon Niwtral Llysfasi
 - Rhwydwaith TALENT Twristiaeth

- **Rhaglen Tir ac Eiddo**
 - Tir ac Eiddo Rhanbarthol
 - Porth Caergybi

- **Rhaglen Ddigidol**
 - Cysylltedd Digidol
 - Canolfan Prosesu Signal Digidol

Atodiad 2 - Dogfennau Llywodraethu Ychwanegol i'r Cytundeb Terfynol

- Prosesau Llywodraethu a Sicrwydd
- IAAP
- Cynllun Monitro a Gwerthuso
- Cofrestr Risg Portffolio'r Swyddfa Rheoli Portffolio
- Strategaeth Gwireddu Buddion
- Asesiad Effaith ar yr Iaith Gymraeg
- Asesiad Effaith Cydraddoldeb
- Protocol Cyfathrebu
- Strategaeth Rheoli Newid
- Cynllun Gweithredu
- Strategaeth Caffael
- Cynllun Ariannol
- Asesiad Cymhareb Budd-Cost
- Costau Cyfalaf a Refeniw Gweithredol
- Cytundeb Llywodraethu 2 - Trefniadau rhwng yr Awdurdodau Lleol sy'n bartneriaid
- Cynllun Datrys Anghydfod

Atodiad 3 - Proses Cymeradwyo Cyllid Flynyddol

